

Cirkulärnr: 2001:87
Diariernr: 2001/1376
P-cirknr: 2001-2:37
Nyckelord: AB, avgångsskyldighet, LAF, LAS
Handläggare: Lars-Gösta Andréén
Sektion/Enhet: Förhandlingssektionen
Datum: 2001-07-10
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalfrågor
Rubrik: Rätten att stanna kvar i anställningen till 67 års ålder m.m.
Bilagor: SFS 2001:298 och 299

Personalpolitik: 2001-2:37

Nyckelord: AB, avgångsskyldighet,
LAF, LAS

Förhandlingssektionen
Lars-Gösta Andréen

2001-07-10

Kommunstyrelsen
Personalfrågor

Rätten att stanna kvar i anställningen till 67 års ålder m.m.

Bakgrund

Riksdagen fattade den 16 maj 2001 beslut om arbetsmarknadsutskottets betänkande 2000/01:AU10 Rätt att arbeta till 67 års ålder. Beslutet innebär bl.a. att lagen om anställningsskydd (LAS) och lagen om arbetsskadeförsäkring (LAF) ändras från och med den 1 september 2001. Dessa lagändringar framgår av de till cirkuläret bilagda SFS 2001:298 och 299.

Regeringen har lämnat förslag till lagändringarna i proposition 2000/01:78 Rätt att arbeta till 67 års ålder. Bakgrunden till förslaget är att i enlighet med principerna i det nya ålderspensionssystemet, som bygger på den s.k. livsinkomstprincipen, ska det göras möjligt för arbetstagare att arbeta upp till 67 års ålder.

Sammanfattning av ändringarna i LAS och LAF

LAS

En ny tvingande bestämmelse i 32 a § LAS ger en arbetstagare rätt att stanna kvar i anställningen till 67 års ålder. Enligt en övergångsbestämmelse ska bestämmelser om avgångsskyldighet enligt kollektivavtal som ingåtts före den 1 september 2001 gälla till dess avtalet löpt ut, dock längst till och med den 31 december 2002.

Bestämmelsen i 5 § LAS som ger möjlighet till tidsbegränsad anställning av den som pensionerats eller fyllt 65 år ändras så att sådan anställning blir tillåten först vid 67 år ålder. Anställningsskyddet förstärks även enligt 33 § LAS

genom att åldersgränsen för när en arbetstagare endast har rätt till en månads uppsägningstid och inte längre har företrädesrätt höjs från 65 till 67 år.

LAF

Den som drabbas av en arbetsskada efter att ha fyllt 65 men inte 67 år ska ha rätt till livränta enligt LAF. Bestämmelsen ska inte tillämpas i fråga om ersättning som avser tid före den 1 september 2001.

Redogörelse för ändringarna LAS

Nedan redogörs för de ändringar i LAS som följer av SFS 2001:298. Vidare redogörs för de avvikelser från bestämmelserna i LAS som gäller enligt Allmänna bestämmelser — AB 01.

5 § LAS

Punkten 5 i paragrafen har ändrats så att avtal om tidsbegränsad anställning medges när arbetstagaren fyllt 67 år.

Bestämmelsen är även fortsättningsvis dispositiv för arbetsmarknadens parter enligt 2 § tredje stycket LAS — dvs. det är möjligt att göra avvikelse från den genom kollektivavtal.

Bestämmelser om avvikelser till 5 § LAS finns i AB 01 § 3 mom. 3 och 4. I AB 01 § 3 mom. 3 punkt d) anges att arbetstagare som uppnått den åldersgräns vid vilken avgångsskyldighet föreligger får anställas för viss tid, viss säsong eller visst arbete.

32 a § LAS

Bestämmelsen är ny och ger en arbetstagare rätt att stanna kvar i anställningen till utgången av den månad då arbetstagaren fyller 67 år.

Bestämmelsen är tvingande — dvs. det är inte möjligt att avtala om avvikelse från den. Detta följer av 2 § andra stycket LAS och gäller såväl kollektivavtal som enskilda avtal. Från och med den 1 september 2001 kommer det därför inte att vara tillåtet att träffa avtal om arbetstagares avgångsskyldighet före 67 års ålder.

Avtal — såväl kollektivavtal som enskilda avtal — om ålder för när en arbetstagare har rätt att lämna anställningen med pension kan dock träffas även fortsättningsvis.

Övergångsbestämmelse till 32 a § LAS

Genom en övergångsbestämmelse gäller kollektivavtal om avgångsskyldighet som ingåtts före den 1 september 2001 till dess avtalet löpt ut, dock längst till och med den 31 december 2002. Kollektivavtal som reglerar tidpunkten för avgångsskyldighet vid utgången av år 2002 kommer därefter att sakna verkan i den delen.

För den kommunala sektorn är avgångsskyldigheten reglerad i AB 01 § 17 mom. 1. Genom de nyligen träffade centrala överenskommelserna avseende HÖK 01 /ÖLA 01, och genom att AB 01 ingår i dessa överenskommelser och i LOK 01, omfattas kollektivavtalsbestämmelsen om avgångsskyldighet av ovan nämnd övergångsbestämmelse.

Det innebär att en arbetstagare normalt är skyldig att lämna sin anställning vid utgången av kalendermånaden innan den under vilken arbetstagaren fyller 65 år. En arbetsgivare kan dock besluta att medge att arbetstagare som så önskar kan få kvarstå i anställningen.

För anställda som omfattas av PA-KL regleras avgångsskyldigheten i pensionsavtalet § 3 och bilaga 1. Anställda födda 1937 eller tidigare samt vissa grupper enligt övergångsbestämmelser i protokollsanteckningar i PFA omfattas av PA-KL.

33 § LAS

Ändringarna gäller första och tredje stycket i paragrafen.

Första stycket anger att en arbetsgivare, som vill att en arbetstagare ska lämna sin anställning vid 67 års ålder, ska ge arbetstagaren skriftligt besked om detta minst en månad i förväg.

Enligt tredje stycket höjs åldersgränsen — från 65 till 67 år — för när en arbetstagare endast har rätt till en månads uppsägningstid och inte längre har företrädesrätt till återanställning.

Paragrafen är även fortsättningsvis dispositiv för arbetsmarknadens parter enligt 2 § fjärde stycket LAS — dvs. det är möjligt att göra avvikelser från den genom kollektivavtal som har slutits eller godkänts av en central arbetstagarorganisation.

Avtalsbestämmelsen i AB 01 § 17 mom. 1 — som är en avvikelse från 33 § första stycket LAS — gäller längst till utgången av år 2002. Detta följer av att rätten enligt 32 a § LAS att kvarstå i anställningen till 67 år då inträder. Senast från och med den 1 januari 2003 gäller det förfarande utan uppsägning som följer av 33 § första stycket LAS i lydelse enligt SFS 2001:298.

Redogörelse för ändringen i LAF

Nedan redogörs för den ändring i LAF som följer av SFS 2001:299.

4 kap. 4 § LAF

I paragrafen i dess sedan den 1 januari 1999 gällande lydelse anges att livränta utges längst till den månad under vilken den försäkrade fyller 65 år. Före detta datum fanns en särskild garantiregel som innebar att egenlivränta i vissa fall kunde fortsätta att utges efter denna ålder. I övergångsbestämmelser till lagändringen den 1 januari 1999 (SFS 1998:678) anges att äldre bestämmelser i paragrafen fortfarande gäller för personer födda år 1937 eller tidigare.

I ett nytt andra stycke anges nu att livränta under vissa förutsättningar kan utges längst till den månad under vilken den försäkrade fyller 67 år. För att

livränta ska kunna beviljas efter 65 års ålder krävs att skadan ska ha inträffat den månad som den försäkrade fyller 65 år eller senare och att den försäkrade ska vara sjukpenningförsäkrad enligt 3 kap. lagen om allmän försäkring (AFL).

Den nya bestämmelsen gäller alla förvärvsarbetande, även de som är födda år 1937 eller tidigare. Den tidigare nämnda övergångsbestämmelsen för denna ålderskategori gäller fortfarande för skador som inträffat före 65 år medan den nya bestämmelsen endast gäller för livränta för tiden mellan 65 och 67 år.

Den nya bestämmelsen ska inte tillämpas i fråga om ersättning som avser tid före den 1 september 2001.

<i>Livränta enligt TFA-KL reduceras till hälften vid uppnådd pensionsålder 65 år.</i>

Frågor

Frågor om Allmänna bestämmelser (AB) besvaras av Lars-Gösta Andréén.

Frågor om ändringarna i LAS besvaras av Christina Madfors.

Frågor om ändringen i LAF samt övriga pensions- och försäkringsfrågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Åsa Hollmén och Cajsa Linder.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Förhandlingssektionen

Staffan Löwenborg

Lars-Gösta Andréén

Bilagor

SFS 2001:298 och 299